

Stijging ziektecijfers Zoveelste alarmbel

In 2016 steeg het aantal dagen afwezigheid wegens ziekte bij het onderwijspersoneel voor het zoveelste jaar op rij. De stijging is het grootst in het basisonderwijs. Dat zeggen de cijfers in het jaarlijks rapport ziekteverzuim 2016 van de Vlaamse Overheid.

Het aantal opgenomen ziektedagen stijgt ten opzichte van 2014 met 1,1 %. In het basisonderwijs stijgt het ziekteverzuim relatief meer dan in andere onderwijsniveaus (schema 1). In 2016 was het onderwijspersoneel gemiddeld 18,89 dagen ziek. Dat is een stijging ten opzichte van 2015 waar gemiddeld 16,35 dagen ziekteverzuim werden geteld. Het aantal personeelsleden dat ziek is voor een langere periode - meer dan 180 dagen - neemt toe. Het ziekteverzuim stijgt ook met de leeftijd en is het grootst in de leeftijdsgroep van 56 tot 65 jaar.

Een teken aan de wand

Het ziekteverzuim stijgt in alle onderwijsniveaus, maar de stijging is het grootst in het basisonderwijs. Dit moet een alarmbel zijn voor de overheid. De noden van het personeel in het basisonderwijs zijn groter dan ooit. De aanwezige en verborgen ziektecijfers zijn dan ook een teken aan de wand. Er moet een oplossing komen voor de werkdruk, de emotionele belasting, de maatschappelijke druk, de directeur als manusje van alles, de toenemende zorgnoden, de diversiteits- en armoedeproblematieken, het tekort aan overlegmomenten, professionalisering, omkadering, ... Ook de maatschappelijke druk op onderwijs is hoog. De maatschappij verwacht dat het onderwijs voor oplossingen zorgt bij inclusie van mensen met een beperking, integratie van vluchtelingen, radicalisering, snelle digitale evoluties, ...

Bovendien blijkt uit de werkbaarheidsmonitor 2016 van de Stichting Innovatie en Arbeid van de SERV (Sociaal Economische Raad van Vlaanderen) dat bijna de helft van het onderwijspersoneel langer werken alleen maar haalbaar acht als er aanpassingen mogelijk zijn naar lichter of deeltijds werk. En is dat nu net niet het probleem? Een andere taakinvulling, een minder zware opdracht, snoeien in bijkomende opdrachten, ... mooi op papier maar niet realistisch op de werkvloer. Deeltijds werken heeft meestal ook financiële gevolgen wat niet voor iedereen haalbaar is. De noden van het basisonderwijs moeten duurzaam worden opgevangen met een lange termijnplanning over de legislaturen heen. We vragen politieke moed en actie om werk te maken van het toekomstplan basisonderwijs.

Ook de minister van pensioenen mag de cijfers uit het rapport ziekteverzuim niet onderschatten. De afwezigheden omwille van psychosociale aandoeningen stijgen jaarlijks. Onderwijs is een zwaar beroep, het rapport bevestigt dit zwart op wit.

Directeurs basisonderwijs onder druk

Een grote risicogroep zijn de directeurs. Het gemiddeld aantal opgenomen ziektedagen stijgt het snelst bij de directeurs uit het basisonderwijs (schema 2). Het ziekteverzuim bij directeurs in het basisonderwijs is ten

opzichte van 2014 met 7% gestegen. De helft van de ziektedagen van deze groep is te wijten aan psychosociale aandoeningen! Een directeur basisonderwijs moet vandaag alles kunnen en van alles op de hoogte zijn en dit met een beperkte omkadering. Met de toenemende complexiteit van het onderwijs is het geen haalbare kaart meer. Er moet dringend werk gemaakt worden van meer omkadering.

Psychosociale belasting

Opnieuw eisen psychosociale aandoeningen veruit het hoogst aantal ziektedagen op, meer dan 36% en dat geldt voor alle leeftijden, ambten en geslachten. De hoge werkdruk en de emotionele belasting van het beroep eisen hun tol en staan rechtstreeks in verband met de ziektecijfers. Wie werkt in onderwijs staat voortdurend bloot aan emotionele prikkels. Geduldig, beheerst en wijs omgaan met een hele diverse groep van kinderen en onderwijspartners bovenop de onderwijsopdracht en de vele andere bijkomende taken zijn voor velen de spreekwoordelijke druppel. Bovendien gaf de Werkbaarheidsmonitor van de SERV 2016 al aan dat 18,4% van de werknemers in onderwijs de balans werk-privé als problematisch ervaart. De werkdruk houdt rechtstreeks verband met het ziekteverzuim door psychosociale aandoeningen. Werkbaar werk dringt zich NU op!

Positieve noot met een schaduwzijde

Ruim 40% van de onderwijspersoneelsleden is geen enkele dag ziek geweest in 2016. Dat is trouwens al zo sinds 2013. Er zijn wel verschillen in de leeftijdscategorieën. Starters zijn het minst ziek. Meer dan 60% van de leerkrachten jonger dan 26 jaar is altijd op post! Maar ... er is een schaduwzijde. Veel personeels-

in basisonderwijs op rij

leden geven dag in dag uit alles voor hun leerlingen. Ziek of niet ziek, ze zijn op post. In de praktijk betekent dit vaak dat ze werken tot ze er bij neer vallen en nadien langdurig ziek thuis moeten blijven.

Ook doorwerken omdat het weekend of de vakantie voor de deur staat kan je niet terugvinden in de cijfers van het ziekterapport.

Tijdens de vakantieperiodes hoef je geen ziekteattesten binnen te brengen. Deze periode van ziekte wordt dan ook niet geregistreerd.

Daardoor is er onterecht een positiever beeld van de reële werkbelasting en ziekteverzuim.

Werkbaar werk

Steeds meer personeelsleden die langdurig ziek zijn, maken gebruik van systemen die hen de kans geven

om na hun ziekte deeltijds het werk te hervatten. Ze blijven daardoor minder lang voltijds thuis en wennen geleidelijk terug aan het werkritme. Dat is uiteraard een positieve evolutie. Maar ook hier zijn kanttekeningen.

Bij het 'verlof verminderde prestaties wegens ziekte' is deze oplossing niet relevant wanneer het personeelslid beschikt over een beperkt aantal bezoldigde ziektedagen.

Personeelsleden die niet vastbenoemd zijn vallen bij een zware ziekte snel terug op een ziekte-uitkering van de mutualiteit.

Als ze deeltijds willen hervatten heeft dit meestal ook financiële gevolgen.

Het langdurig 'verlof verminderde prestatie medi-

sche redenen' is voor vastbenoemde personeelsleden een mogelijkheid om deeltijds te werken en deeltijds afwezig te zijn wegens ziekte tot het einde van de schoolloopbaan. De financiële gevolgen zijn beperkt maar zijn niet voor iedereen een haalbare kaart.

Chronisch zieke leerkrachten met een tijdelijke aanstelling glippen door de mazen van het net. Zij kunnen niet instappen in dit stelsel en zijn genoodzaakt meestal financieel minder gunstige beslissingen te nemen.

Jammer! Als we zoveel mogelijk mensen willen activeren, moeten we voor alle personeelsleden op zoek gaan naar een haalbare oplossing en het werk werkbaar houden. ■

Enkele opvallende cijfers uit het jaarlijks rapport Ziekteverzuim

- ▶ Het aantal opgenomen **ziektedagen steeg voor het zesde jaar op rij**. Vooral in het basisonderwijs groeit het ziekteverzuim en nog meer specifiek bij de directies in het basisonderwijs.
- ▶ Het ziekteverzuim voor een **langere periode** neemt toe.
- ▶ **Psychosociale aandoeningen** eisen veruit het hoogste aantal ziektedagen op, meer dan 36%. Bij de psychosociale aandoeningen is er een relatieve oververtegenwoordiging van directieleden.
- ▶ Ruim 40% van de onderwijspersoneelsleden was in 2016 **geen enkele dag afwezig** wegens ziekte. Meer dan 60% van de jonge leerkrachten (jonger dan 26) is altijd op post, ziek of niet ziek.

1. Ziekteverzuimpercentage per onderwijsniveau

	Basis	Secundair	DKO	VO	CLB
2014	4,10%	4,18%	2,96%	3,91%	3,61%
2015	4,64%	4,49%	3,35%	4,25%	3,98%
2016	5,46%	5,13%	3,64%	4,62%	4,69%

2. Gemiddeld aantal ziektedagen per onderwijscategorie

2014	Ond	Dir
Basis	15,09	14,73
Secundair	15,12	14,97
DKO	10,87	12,56
VO	13,91	11,00

2015	Ond	Dir
Basis	17,01	18,18
Secundair	16,21	16,47
DKO	12,41	10,97
VO	15,35	9,23

2016	Ond	Dir
Basis	19,95	21,77
Secundair	18,63	16,79
DKO	13,52	9,46
VO	16,85	8,04